

Jak i dlaczego ludzie przekazują sobie informacje? Co z tego wynika? Co jest źródłem nieporozumień? Jak należy badać procesy komunikacji interpersonalnej? Autor stawia takie i inne pytania, ale nie udziela na nie jednoznacznych odpowiedzi. To jednak jest siłą i podstawową zaletą tej książki. Em Griffin, w sposób zarówno zrozumiały, jak i interesujący, prezentuje trzydzieści dwie koncepcje teoretyczne z zakresu szeroko rozumianej komunikacji. Nie opowiada się jednoznacznie za żadną z nich. Żadnej też nie miażdży krytyką. Ukazuje ich zalety i wady, tłumaczy, na które pytania odpowiadają, a które pozostawiają bez odpowiedzi. Pokazuje możliwości i ograniczenia poszczególnych podejść, ale ostateczne oceny pozostawia Czytelnikowi. Ta kompetentnie, a zarazem dowcipnie napisana książka jest świetnym wstępem do zagadnień komunikacji. Powinni ją koniecznie przeczytać nie tylko ci wszyscy, którzy zainteresowani są psychologią, socjologią, lingwistyką czy kulturoznawstwem, ale także osoby pracujące w dziedzinach, w których słowo znaczy tak wiele - dziennikarze, politycy, nauczyciele oraz pracownicy agencji reklamowych.

Prof. Dariusz Doliński

Podstawowa, choć nie jedyna korzyść, z lektury opracowania Griffina wynika z ogromnej liczby przedstawionych w niej koncepcji. Teorie poszczególnych autorów zostały tu zreferowane kompetentnie i niezwykle rzetelnie. Jest to więc obszerny, interesujący i wartościowy przegląd najistotniejszych teorii komunikacji.

Prof. Marek Tokarz

Predmowa dla wykładowców	7	Pytania sprawdzające	69
		Lektury uzupełniające	69
CZĘŚĆ PIERWSZA		CZĘŚĆ DRUGA	
Przegląd ogólny	21	Komunikacja interpersonalna	71
Wstęp	21		
Rozdział 1		Rozdział 4	
Słowo o teorii	26	George Herbert Mead: symboliczny interakcjonizm	75
Nauka czy interpretacja: dwa sposoby postrzegania płynącego słowa	26	Znaczenie: konstruowanie rzeczywistości społecznej	76
Sposoby zdobywania wiedzy: odkrywanie prawdy a tworzenie wielorakich rzeczywistości	30	Język: źródło znaczenia	77
Natura ludzka: determinizm a wolna wola	30	Mysł: przejmowanie roli innego	79
Co cenimy najbardziej? Obiektywizm a emancypacja	32	Jaźń: odbicie w zwierciadle	80
Cel teorii: uniwersalne prawa a reguły interpretacji	32	Spółeczność: socjalizujący efekt oczekiwania innych osób	81
Metody badawcze: eksperymenty, ankiety, analizy tekstu, etnografia	32	Symboliczna próbka interakcjonizmu stosowanego	82
Oglądając się wstecz, patrząc do przodu	37	Krytyka: zbyt ambitna teoria	84
Pytania sprawdzające	38	Pytania sprawdzające	85
Lektury uzupełniające	38	Lektury uzupełniające	85
Rozdział 2		Rozdział 5	
Ważenie słów Ernesta Bormanna: teoria symbolicznej konwergencji	39	W. Barnett Pearce i Vernon Cronen: skoordynowane gospodarowanie znaczeniem	87
Szczególny przypadek: teoria symbolicznej konwergencji Ernesta Bormanna	40	Osoby-w-rozmowie: tworzenie więzi związku	89
Dlaczego teoria obiektywna jest dobra?	42	Historie opowiedziane, historie przeżyte i historie czekające na opowiedzenie	92
Dlaczego teoria interpretacyjna jest dobra?	46	Praktyka komunikacji kosmopolitycznej: niespójna koordynacja	97
Wyważanie skali: wagi i jednostki pomiaru	51	Krytyka: czy oni wiedzą, co robią	99
Pytania sprawdzające	52	Pytania sprawdzające	100
Lektury uzupełniające	53	Lektury uzupełniające	101
Rozdział 3		Rozdział 6	
Wytyczanie terytorium (siedem tradycji w dziedzinie teorii komunikacji)	54	Judee Burgoon: teoria niespełnionych oczekiwań	102
Tradycja socjopsychologiczna	55	Oczekiwania dotyczące przestrzeni prywatnej: przystosować się czy odejść od normy?	103
Tradycja cybernetyczna	56	Zawity model przeistacza się w elegancką teorię	106
Tradycja retoryczna	59	Kluczowe pojęcia teorii niespełnionych oczekiwań	107
Tradycja semiotyczna	60	Krytyka: ciąg dalszy nastąpi	112
Tradycja socjokulturowa	61	Pytania sprawdzające	113
Tradycja krytyczna	63	Lektury uzupełniające	114
Tradycja fenomenologiczna	66	Rozdział 7	
Ograniczenia zakresu teorii komunikacji	67	David Buller i Judge Burgoon: teoria interpersonalnego oszustwa	115
		Wylaniająca się teoria rozumnej interakcji	116

Gospodarowanie strategiczną informacją: język i spojrzenie Idamców	119	System aksjomatyczny: pewniki na temat niepewności	166
Przeciek — prawda wyjdzie na jaw (być może)	121	Teorematy: nieodparta logika aksjomatów niepewności	168
Dylemat respondenta: domniemanie prawdy czy podejrzliwość	122	Strategie radzenia sobie z nieuniknioną niepewnością	169
Uspokajanie wątpliwości: przystosowanie się oszusta do podejrzeń respondenta	124	Krytyka: wątpliwości co do niepewności	172
Krytyka: dlaczego naukowo teoria komunikacji opartej na oszustwie jest tak skomplikowana	125	Pytania sprawdzające	174
Pytania sprawdzające	127	Lektury uzupełniające	174
Lektury uzupełniające	127	Utrzymywanie związku	176
Refleksje etyczne	129	Rozdział 11	
Imperatyw kategoryczny Immanuela Kanta	129	Podjęcie interakcyjne Paula Watzlawicka	180
Baza wola św. Augustyna	130	Rodzina jako system	180
Zasada prawdomówności Sisseli Bok	131	Aksjomaty komunikacji interpersonalnej	182
Przetwarzanie poznawcze	133	Uwięzieni w systemie	186
Rozdział 8		Przaimulowanie: zmiana przebiegu gry poprzez zmianę reguł	187
Jesse Delia: konstruktywizm	136	Krytyka: system wymaga modyfikacji	189
Kwestionariusz kategorii ról	136	Pytania sprawdzające	190
Konstrukty osobiste jako świadectwo złożoności poznawczej człowieka	137	Lektury uzupełniające	190
Trzy rodzaje złożoności poznawczej: różnicowanie, abstrakcja i integracja	137	Rozdział 12	
Wyrafinowana komunikacja: komunikaty ukierunkowane na osobę	139	Dialektyka relacji Leslie Baxter i Barbary Montgomery	192
Logika budowy komunikatu: brakujące ogniwo pomiędzy złożonością a komunikacją wyrafinowaną	141	Dialektyka bliskich związków: „Jedno w tę, drugie w tę”	195
Dobroczynne efekty wyrafinowanej komunikacji	143	Trzy typy dialektyki relacji: zespolenie — odrębność, pewność — niepewność, otwartość — skrytość	198
Nowe pokolenie wyrafinowanych nadawców	145	Analogiczna dialektyka w relacji między parą a społeczeństwem	198
Krytyka: wątpliwości związane ze złożonością poznawczą	147	Rodzenie sobie z dialektycznym napięciem: kompetencja w obliczu sprzeczności	200
Pytania sprawdzające	148	Krytyka: co można począć z relacyjnym chaosem	202
Lektury uzupełniające	148	Pytania sprawdzające	203
Kształtowanie związku	150	Lektury uzupełniające	204
Rozdział 9		Wywieranie wpływu	205
Teoria penetracji społecznej Irwina Altmana i Dalmasa Taylora	154	Rozdział 13	
Struktura osobowości: wielowarstwowa cebula	155	Teoria oceny społecznej Muzafera Sherifa	208
Osiąganie bliskości poprzez zwierzenia	155	Postawy jako strefy: akceptacja, odrzucenie i nieangażowanie	209
Głębokość i szerokość zwierzeń	156	Zaangażowanie ego	210
Regulowanie bliskości na podstawie bilansu zysków i strat	158	Ocenianie komunikatu: błąd kontrastu i błąd asymilacji	212
Krytyka: hamowanie penetracji społecznej	161	Rozbieżność a zmiana postawy	213
Pytania sprawdzające	163	Praktyczne wskazówki dla tych, którzy chcą kogoś o czymś przekonać	214
Lektury uzupełniające	163	Dowody na istnienie strefy akceptacji	214
Rozdział 10		Krytyka: jak szeroka jest twoja strefa akceptacji dla teorii?	216
Teoria redukowania niepewności Charlesa Bergera	164	Pytania sprawdzające	217
Redukowanie niepewności: przewidywanie i wyjaśnianie	165	Lektury uzupełniające	217
		Rozdział 14	
		Model szans rozpracowania przekazu Richarda Petty'ego i Johna Cacioppo	218
		Tor centralny a peryferyjny: alternatywne ścieżki perswazji	218
		Motywacja do rozpracowania: czy warto się męczyć?	221

Zdolność do rozpracowywania: czy słuchacie się w stanie przeanalizować komunikat?	222
Typ rozpracowywania: myślenie obiektywne a tendencyjne	222
Argumenty poddawane rozpracowywaniu: silne, słabe i neutralne	223
Sygnały periferijne: inny tor	224
Granice wpływu sygnałów periferijnych	225
Wybór toru: praktyczne wskazówki, jak przekonywać	227
Krytyka: rozpracowanie modelu	227
Pytania sprawdzające	229
Lektury uzupełniające	229
Refleksje etyczne	230
Martin Buber i jego etyka dialogu	230
Thomas Nāsen i autentyczny wybór	231

CZĘŚĆ TRZECIA

Komunikacja grupowa i publiczna	233
--	-----

Grupowe podejmowanie decyzji	233
-------------------------------------	-----

Rozdział 15

Perspektywa funkcjonalna Randy'ego Hirokawy i Dennisa Gourana	237
Cztery funkcje skutecznego podejmowania decyzji	238
Ustalenie priorytetów	241
Rola komunikacji w wypełnianiu funkcji	243
Badania w warunkach laboratoryjnych	244
Praktyczne wskazówki dla amatorów i zawodowców	246
Krytyka: racjonalność przeceniona	247
Pytania sprawdzające	248
Lektury uzupełniające	249

Rozdział 16

Adaptacyjna teoria strukturalizacji Marshalla Scott Poole'a	250
Odejście od modelu fazowego	250
Strukturalizacja: stwarzanie i odzwiercanie przy wykorzystaniu zasad i zasobów	251
Okazja do prowadzenia obserwacji z pozycji uczestnika	253
Interakcje krytyczne: podejmowanie decyzji z uwzględnieniem kwestii moralności, komunikacji i władzy	254
Wykorzystywanie i nadużywanie zasad i zasobów	255
Stwarzanie i odzwiercanie — przyczyny zmiany i/lub stabilności grupy	258
Jak więc mamy żyć... w grupie?	259
Krytyka: związek z Giddensem — na dobre i na złe	260
Pytania sprawdzające	262
Lektury uzupełniające	262
Komunikowanie się w organizacji	263

Rozdział 17

Teoria systemów informacyjnych — podejście do organizacji Karla Weicka	265
Cel organizowania się: wyłuskiwanie sensu z wieloznacznej informacji	265
Uniwersytet jako system luźno sprzężony	267
Uniwersytet jako system otwarty na środowisko	269
Trój etapowy proces ewolucji społeczno-kulturowej	269
Krytyka: plusy i minusy metafory	274
Pytania sprawdzające	275
Lektury uzupełniające	275

Rozdział 18

Podejście kulturowe do organizacji Clifforda Geertz'a i Michaela Pacanowsky'ego	276
Kultura jako metafora życia organizacji	277
Czym kultura jest, a czym nie jest?	277
Gęsty opis — czym się zajmują etnografowie	278
Metafory: język na poważnie	280
Symboliczna interpretacja historii	281
Fabula jako forma naukowego dyskursu	282
Rytuał: zawsze tak było i zawsze tak będzie	284
Kierownik jako czynnik zmiany	285
Krytyka: czy podejście kulturowe jest użyteczne?	286
Pytania sprawdzające	286
Lektury uzupełniające	287

Rozdział 19

Krytyczna teoria komunikacji — podejście do organizacji Stanleya Deetz'a	288
Kolonizacja życia codziennego przez koncerny	289
Informacja kontra komunikacja: istotna różnica	290
Strategia — jawne dążenie kierownictwa do przejęcia kontroli	292
Przyzwolenie — ukryta kontrola	294
Włączenie się — swobodne wyrażanie myśli	295
Uczestnictwa — demokracja zainteresowanych stron	296
Korporacja Saturn — model uczestnictwa wszystkich zainteresowanych	298
Krytyka: czy demokracja w miejscu pracy to mizonka?	299
Pytania sprawdzające	300
Lektury uzupełniające	301
Retoryka publiczna	302

Rozdział 20

Retoryka Arystotelesa	305
Retoryka: zwiększanie siły perswazji	306
Dowód retoryczny: logos, ethos, pathos	306
Pięć działów retoryki	311
Krytyka: wytrzymać próbę czasu	312
Pytania sprawdzające	313
Lektury uzupełniające	314

Rozdział 21		
Dramatyzm Kennetha Burke'a	315	
Utożsamianie się: bez niego nie ma mowy o perswazji	316	
Dramatyczna pentada	317	
Cykl winy i odkupienia: poszukiwanie kozła ofiarnego podstawą retoryki	318	
Krytyka retoryczna przeprowadzona przy użyciu analizy dramatycznej	321	
Krytyka: ocena analizy krytycznej	322	
Pytania sprawdzające	323	
Lektury uzupełniające	324	
Rozdział 22		
Walter Fisher: paradygmat narracyjny	325	
Opowiadanie interesującej historii	326	
Narracja i paradygmat: definiowanie pojęć	327	
Zmiana paradygmatu: od paradygmatu świata racjonalnego do paradygmatu narracyjnego	328	
Narracyjny racjonalizm: spójność i wiarygodność	330	
Krytyka: czy opowieść Fishera cechuje spójność i wiarygodność?	332	
Pytania sprawdzające	334	
Lektury uzupełniające	334	
Refleksje etyczne	335	
Złoty środek Arystotelesa	335	
Proroczy pragmatyzm Cornelia Westa	336	
CZĘŚĆ CZWARTA		
Komunikacja masowa	339	
Media a kultura	339	
Rozdział 23		
Marshall McLuhan: determinizm technologiczny	342	
Wynalazki komunikacyjne: punkty zwrotne w historii	342	
Kształtujemy nasze narzędzia, a one z kolei kształtują nas	344	
Rozbiór przeszłości: analiza historii przez pryzmat mediów	345	
Telewizja jest zimna	348	
Życie na przełomie wieków: kilka przykładów	348	
Świt nowej ery	350	
Krytyka: on chyba nie może mieć racji? A co, jeśli ma?	351	
Pytania sprawdzające	353	
Lektury uzupełniające	354	
Rozdział 24		
Semiotyka Rolanda Barthesa	355	
Zmagania ze znakami	356	
Transformacja złotej wstążki: od wybaczenia piętna do dumy ze zwycięstwa	358	
Kreowanie mitu: odarcie znaku z historii	359	
Demaskowanie mitu jednorodnego społeczeństwa	361	
Semiotyka komunikacji masowej: „Chciałbym być taki jak Mike”	362	
Krytyka: czy znaki mityczne zawsze podtrzymują <i>status quo</i> ?	363	
Pytania sprawdzające	364	
Lektury uzupełniające	365	
Rozdział 25		
Badania kulturowe Stuarta Halla	366	
Media są ideologiczne	367	
Pierwsi krytycy kulturowi	368	
Tworzenie znaczenia	370	
Kontrola wielkich korporacji nad komunikacją masową	371	
Rola mediów w wojnie w Zatoce Perskiej	372	
Uparty odbiorca	374	
Krytyka: skąd wiemy, że ma rację?	375	
Pytania sprawdzające	376	
Lektury uzupełniające	376	
Efekty działania mediów	378	
Rozdział 26		
Teoria kultuwowania postaw George'a Gerbnera	381	
Wskaźnik przemocy	382	
Równa przemoc, nierówne ryzyko	383	
Ustalanie profilu widzów	384	
Przeorywanie umysłu: głębokie bruzdy a orka polewna i płytka	385	
Uśrednianie	386	
Rezonans	387	
Krytyka: związek między podleganiem wpływom telewizji a światopoglądem — znaczący, nikły, decydujący	388	
Pytania sprawdzające	390	
Lektury uzupełniające	391	
Rozdział 27		
Teoria ustalania hierarchii ważności Maxwella McCombsa i Donalda Shawa	392	
Pierwotna hierarchia ważności: nie — co myśleć, ale — o czym myśleć	392	
Teoria na czasie	393	
Hierarchia ważności w mediach a publiczna hierarchia ważności	394	
Co jest przyczyną a co skutkiem?	395	
Kim są ludzie najbardziej podatni na wpływ medialnej hierarchii ważności?	397	
Które zagadnienia zostają nagłośnione, dlatego, że media zwróciły na nie uwagę?	397	
Urabianie: przenoszenie wagi atrybutów	399	
Przeredagowany nagłówek: nie tylko o czym myśleć, ale jak o tym myśleć	400	
Kto ustala hierarchię twórców hierarchii?	402	
Krytyka: czy skutki są zbyt ograniczone, czy też zakres nazbyt szeroki?	403	

Pytania sprawdzające	405
Lektury uzupełniające	405

Rozdział 28

Media i ludzie: Byron Reeves i Clifford Nass	406
Media = prawdziwe życie	406
Przetwarzanie intuicyjnych oporów: „To nie tak, przecież wiem, że obraz to nie człowiek”	407
Stare mózgi, nowe technologie	409
Uświadczanie równowagi	410
Podobierstwo i atrakcyjność	412
Wiarygodność źródła	414
Krytyka: irytująca relacja jednostronna	416
Pytania sprawdzające	418
Lektury uzupełniające	419

Refleksje etyczne

Etyka dyskursu Jürgen Habermasa	420
Clifford Christians: etyka współnotowa	421

CZĘŚĆ PIĄTA

Kontekst kulturowy	425
---------------------------	-----

Komunikacja międzykulturowa**Rozdział 29**

William Gudykunst: teoria kontroli niepokoju/niepewności	429
Przybycie obcego	429
Skuteczna komunikacja: rezultat refleksyjności	430
Niepokój i niepewność: bliźniaczy skutek zróżnicowania kulturowego	432
Kontrola niepokoju i niepewności w wypadku zderzenia dwóch kultur	434
Krytyka: teoria obciążona nadmiarem zmiennych międzygrupowych	438
Pytania sprawdzające	440
Lektury uzupełniające	441

Rozdział 30

Stella Ting-Toomey: teoria negocjowania twarzy	442
Kolektywizm a indywidualizm	444
Twarz ma wiele twarzy	446
Twarz: próba powiązania kultury ze stylem rozstrzygania konfliktów	448
Z powrotem do tablicy: uwzględnienie stylów i układu władzy	450
Zastosowanie: kompetentna międzykulturowa praca nad twarzą	453
Krytyka: zamieszanie wywołane indywidualnymi różnicami	454
Pytania sprawdzające	456
Lektury uzupełniające	456

Rozdział 31

Gerry Philipsen: teoria kodów językowych (etnografia komunikacji)	458
Odmienność kodów językowych	460
Tworzywa kodów językowych	461
Znaczenia mowy	462
Lokalizacja kodów językowych	463
Dyskursywna siła oddziaływania kodów językowych	465
Etnografia przedstawiająca	466
Krytyka: różne kody językowe w teorii komunikacji	467
Pytania sprawdzające	468
Lektury uzupełniające	469

Płeć i komunikacja**Rozdział 32**

Deborah Tannen: dialekty rodzajowe	474
<i>Kiedy Harry poznał Sally</i> : zderzenie dwóch kultur	475
Kobieca koncentracja na poczuciu łączności a męska koncentracja na statusie	477
Język porozumienia a język sprawozdania	477
„Wreszcie zaczynasz rozumieć”	481
Krytyka: czy Tannen niesłusznie podchodzi do badań i mężczyzn?	482
Pytania sprawdzające	484
Lektury uzupełniające	484

Rozdział 33

Teoria punktu widzenia Sandry Harding i Julii T. Wood	485
Feministyczny punkt widzenia osadzony w filozofii i literaturze	487
Kobiety jako grupa zmarginalizowana	488
Wiedza pochodząca znikąd a wiedza skontekstualizowana	490
Nacisk na obiektywizm: mniej strunnicze poglądy z punktu widzenia kobiet	492
Od teorii do praktyki: badanie komunikacji z punktu widzenia kobiet	493
Krytyka: odkrywanie punktu (punktów) widzenia w sytuacjach skrajnych	495
Pytania sprawdzające	497
Lektury uzupełniające	497

Rozdział 34

Teoria zagłuszanej grupy Cheris Kramarac	499
Zagłuszone grupy: czarne dziury we wszechświecie drugiego człowieka	499
Męski przywilej nazywania doświadczeń	500
Mężczyźni jako strażnicy komunikacji	501
Kobiece prawdy wyrażane męskim językiem: problem przekładu	502
Otwartość na forum prywatnym: kontakty z innymi kobietami	504

Otwartość na forum publicznym: słownik feministyczny	506	Na zakończenie	531
Molestowanie seksualne: szukanie etykiety dla doświadczenia	506	Pytania sprawdzające	532
Krytyka: czy trudno znaleźć dobrego mężczyznę (i zmienić go)?	509	Lektury uzupełniające	532
Pytania sprawdzające	510	Słowniczek	534
Lektury uzupełniające	510	Dodatek A	
Refleksje etyczne	512	Streszczenia teorii	545
Inny ton Carol Gilligan	512	Dodatek B	
Interaktywny uniwersalizm Seyli Benhabib	513	Czasopisma naukowe związane tematycznie z teorią komunikacji	550
CZĘŚĆ SZÓSTA		Dodatek C	
Integracja	517	Filmy fabularne ilustrujące teorie komunikacji	552
Teoria komunikacji	517	Indeks nazwisk	554
Rozdział 35		Indeks rzeczowy	559
Porządek z chaosu	522	Spis rycin i tabel	564
Nanoszenie teorii na skalę obiektywnej – interpretacyjnej	523		
„Z jednej strony... a z drugiej...”	525		
Cztery opcje stosunków między naukowcami obiektywnymi i interpretacyjnymi: odizucenie, szacunek, współpraca, połączenie	526		